

Sygn. akt I UK 242/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 19 stycznia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania Ż. Zakładów Papierniczych "S." S.A. w Ż.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o wydanie zaświadczenia o wysokości zaległości z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 stycznia 2012 r.,
skargi kasacyjnej Ż. Zakładów Papierniczych "S." S.A. w Ż. od wyroku Sądu
Apelacyjnego w K.
z dnia 28 grudnia 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w K. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lipca 2009 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił odwołanie Ż. Zakładów Papierniczych „S.” S.A. w Ż. (zwanego dalej wnioskodawcą lub Spółką) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (zwanego dalej Zakładem) z dnia 4 lutego 2009 r., którą odmówiono wnioskodawcy wydania zaświadczenia stwierdzającego zaległość Spółki w opłacaniu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy: luty 1999 r., od kwietnia 1999 r. do czerwca 2000 r. włącznie, od września 2000 r. do lutego 2006 r. włącznie oraz od kwietnia 2006 r. do maja 2008 r. w wysokości uwzględniającej redukcję zadłużenia na mocy postanowień układu zawartego w toku postępowania upadłościowego. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

Układ upadłej Spółki z wierzycielami został zatwierdzony postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 12 stycznia 2006 r. W dniu 19 grudnia 2006 r. Zakład oraz wnioskodawca zawarły porozumienie w przedmiocie warunków spłaty niezaspokojonego długu po ukończonym postępowaniu upadłościowym. Zgodnie z postanowieniami porozumienia w liście wierzytelności pod poz. 86 ujęty został Zakład z kwotą 1.849,506,15 zł z tytułu składek na ubezpieczenie pracowników z zaliczeniem kwoty 1.306.727,88 zł do kategorii III oraz kwoty 542.778,27 zł do kategorii VI wierzytelności. Spółka zobowiązała się do spłaty całości zadłużenia powstałego przed i po ogłoszeniu upadłości, a Zakład oświadczył, że wyraża zgodę na zakończenie postępowania upadłościowego i zawarcie wymaganych w tym względzie układów z wierzycielami (§ 2 i 3 porozumienia). Pismem z dnia 19 stycznia 2009 r. Zakład podał wysokość zobowiązań wnioskodawcy względem organu rentowego na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy wyszczególnione w piśmie, bez wpłat na dzień 13 stycznia 2009 r.

W tak ustalony stanie faktycznym Sąd Okręgowy, powołując się na art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa systemowa) stwierdził, że Zakład uprawniony jest, między innymi, do poboru składek i przekazania ich na rachunek właściwego funduszu. Zakład nie

posiada uprawnień do zweryfikowania zadłużenia o umorzenie wynikające z zatwierdzonego układu z dnia 12 stycznia 2006 r. tym bardziej, że układ nie może naruszać praw wierzycieli uprzywilejowanych. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji powołał się na pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CZP 36/08, w której przedstawiono stanowisko w przedmiocie zaspokajania należności z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w aspekcie art. 342 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze, który koresponduje z powołanym przez wnioskodawcę art. 204 § 1 pkt. 3 Prawa upadłościowego. W ocenie Sądu Okręgowego, przepisy prawa upadłościowego i naprawczego przewidują obecnie unormowanie, zgodnie z którym następuje wyłączenie z układu wierzytelności ze stosunku pracy, jeżeli pracownik nie wyraził zgody na objęcie ich układem, a wierzytelności ze stosunku pracy należy ujmować szeroko. Wierzytelności te podlegają zaspokojeniu w całej wysokości co do pracowników, którzy nie zgodzili się na układ. Przepisy dotyczące wierzytelności ze stosunku pracy stosuje się odpowiednio do roszczeń Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 273 ust. 2 i art. 274). Za nietrafne uznał Sąd pierwszej instancji stanowisko wnioskodawcy co do podlegania redukcji składek należących do kategorii VI, jako niebędących należnościami objętymi art. 204 § 1 pkt 1-5 Prawa upadłościowego. W ocenie tego Sądu, składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, jako daniny publiczne, nie podlegają redukcji na mocy układu. Zakład przekazuje je na właściwy Fundusz, co pozwala realizować jego cele. Nadto treść porozumienia z dnia 19 grudnia 2006 r. jednoznacznie wskazuje, że Zakład wyraził zgodę na zakończenie postępowania upadłościowego i zawarcie układów (porozumień) z wierzycielami nieuprzywilejowanymi (§ 3), ponieważ Spółka zobowiązała się do spłaty całości zadłużenia, sprecyzowanego w § 1 tego porozumienia, na podstawie listy wierzytelności zatwierdzonej postanowieniem Sędziego Komisarza z dnia 30 listopada 2001 r., w tym, między innymi, kwoty 542.778,27 zł zaliczonej do kategorii VI wierzytelności.

Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2010 r. Sąd Apelacyjny w K. oddalił apelację wnioskodawcy od powyższego wyroku.

W ocenie Sądu drugiej instancji, podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowią przepisy obowiązujące w dacie ogłoszenia upadłości Spółki, a więc rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (jednolity tekst: Dz. U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.), albowiem nowa ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze weszła w życie z dniem 1 października 2003 r., a więc już po ogłoszeniu upadłości Spółki. To rozróżnienie nie ma jednak wpływu na ostateczne rozstrzygnięcie, gdyż w spornej kwestii uregulowania obu aktów prawnych korespondują ze sobą.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, sporne należności z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nie podlegają redukcji w trybie art. 204 § 1 pkt 1 i 2 Prawa upadłościowego z 1934 r. Zasada wyłączności postępowania upadłościowego dla dochodzenia należności od dłużnika, w stosunku do którego orzeczona została upadłość, oznacza wspólne i co do zasady równe zaspokojenie wszystkich wierzycieli, z tym, iż wierzytelności pracownicze i wierzytelności z tytułu podatków zostały w art. 204 § 1 pkt 1 zaliczone do kategorii uprzywilejowanych. Te zaległości powinny być realizowane według przepisów Prawa upadłościowego i przy zachowaniu kolejności wyznaczonej w art. 204. Z zawartego pomiędzy Zakładem i Spółką porozumienia z dnia 19 grudnia 2006 r. wynika, że zobowiązała się ona do spłaty całości zadłużenia powstałego przed i po ogłoszeniu upadłości na warunkach określonych w tym porozumieniu w zamian za wyrażenie przez Zakład zgody na zakończenie postępowania upadłościowego i zawarcie układów z wierzycielami nieuprzywilejowanymi. We wskazanym porozumieniu ustalono przy tym jednoznacznie, że w liście wierzytelności pod pozycją nr 86 ujęty został Zakład z kwotą 1.849.506,15 zł z tytułu składek na ubezpieczenie pracowników, z zaliczeniem kwoty 1.306.727,88 zł do III kategorii oraz kwoty 542.778,27 zł do VI kategorii wierzytelności. Status wierzyciela uprzywilejowanego w postępowaniu upadłościowym wynika z przepisów prawa i dlatego jego zgoda na propozycje spłacenia całych zaległości składkowych na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych pozwoliła na ukończenie tego postępowania postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 17 stycznia 2007 r., VI U ../00. Sąd Apelacyjny wskazał, że składki na Fundusz Pracy i Fundusz

Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są daninami publicznymi i nie podlegają redukcji. Po ogłoszeniu upadłości zaległości z tego tytułu powinny być realizowane i podlegać regułom zaspokojenia wierzytelności publicznoprawnych wyznaczonym przepisami Prawa upadłościowego, w szczególności przy zachowaniu kolejności określonej w art. 204 tego Prawa, co potwierdza pogląd prawny wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 r., iż składki na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są daninami publicznymi w rozumieniu art. 342 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) i podlegają zaspokojeniu w kategorii drugiej. W uzasadnieniu wskazanej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, że Fundusz Pracy jest państwowym funduszem celowym, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy. Zgodnie z art. 104 składki są obowiązkowe i są ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy systemowej. Składka na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych regulowana jest ustawą z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. Nr 158, poz. 1121). W rozdziale 6 zatytułowanym "Finansowanie Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych" ustawodawca określił, że Fundusz ten jest państwowym funduszem celowym mającym osobowość prawną (art. 24 ust. 1). Podobnie jak w przypadku Funduszu Pracy, dysponentem Funduszu jest minister właściwy do spraw pracy (art. 24 ust. 2). Skoro jednocześnie, zgodnie z treścią art. 342 ust. 3 Prawa upadłościowego, przepisy dotyczące zaspokojenia należności ze stosunku pracy stosuje się odpowiednio do roszczeń Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych o zwrot z masy upadłości świadczeń wypłaconych przez Fundusz pracownikom upadłego, to również co do tych składek nie można stosować ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy systemowej. Ustawodawca zawsze w sposób uprzywilejowany traktował składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, co odpowiada istniejącej w naszym prawie uprzywilejowanej pozycji tych zobowiązań publicznych. Sąd Najwyższy podkreślił, że w kategorii drugiej, uprzywilejowanej,

zaspokajane są daniny publiczne powstałe przed ogłoszeniem upadłości, w tym także składki zdrowotne, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Przepis art. 342 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze dotyczący kategorii drugiej (przypadających za czas przed ogłoszeniem upadłości należności ze stosunku pracy) doprecyzował kategorie wymienione w art. 204 §1 pkt 1 i 2a Prawa upadłościowego z 1934 r.

Powołując się na powyższe wywody, Sąd drugiej instancji uznał, że brak jest podstaw do zakwalifikowania składek należnych w związku ze stosunkiem pracy do kategorii VI, a w konsekwencji przyjął, że nie doszło do naruszenia art. 204 § 1 pkt 6 w związku z art. 204 § 2 Prawa upadłościowego. Skoro bowiem sporne składki spełniają cechy daniny publicznej, to powinny być w ten sposób traktowane. Brak jest zatem podstaw, aby do tych składek stosować ograniczenie wynikające ze wskazanych przepisów.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie, tj.: 1) art. 365 § 1 k.p.c. oraz art. 244 § 1 k.p.c., poprzez nieuwzględnienie, iż na liście wierzytelności Spółki, sporządzonej w toku postępowania upadłościowego i zatwierdzonej przez sędziego-komisarza w dniu 30 listopada 2001 r., należności Zakładu, w tym z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 542.778,27 zł zaliczone zostały do kategorii VI, co powoduje niedopuszczalność uznania, że - jako wierzytelności uprzywilejowane - nie podlegają redukcji zgodnie z treścią układu; 2) art. 378 § 1 k.p.c., poprzez nierozpoznanie zgłoszonego w apelacji zarzutu naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. oraz art. 244 § 1 k.p.c. o treści powołanej w punkcie 1.; 3) art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., poprzez: a) brak jednoznacznego wskazania, do której kategorii wymienionych w art. 204 § 1 Prawa upadłościowego należą składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, zgłoszone przez Zakład w toku postępowania upadłościowego jako przypadające do zaspokojenia w VI kategorii; b) sformułowanie uzasadnienia konkluzji o braku podstaw do zakwalifikowania powyższych składek do kategorii VI poprzez posłużenie się określeniem, iż stanowią one „daniny publiczne”, bez jednoczesnego wskazania

czy pojęcie to jest jednoznaczne z zakwalifikowaniem tych składek do kategorii zaspokajania określonej w art. 204 § 1 pkt 1 Prawa upadłościowego, czy też do kategorii zaspokajania określonej w art. 204 § 1 pkt 3 tego Prawa; c) sformułowanie uzasadnienia wyroku - w części obejmującej wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia - w sposób nieadekwatny do stanu prawnego wynikającego z art. 204 Prawa upadłościowego z 1934 r., tj. poprzez dokonanie oceny prawnej rozstrzygnięcia przez pryzmat rozwiązań przyjętych na gruncie art. 342 ustawy z 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze; d) brak zawarcia w uzasadnieniu wyroku - w części obejmującej wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia - wywodów mających za przedmiot przeprowadzenie wykładni wchodzących w grę przepisów art. 171, art. 194 § 1 oraz art. 204 § 1 pkt 1, 2a, 3 i 6 oraz § 2 Prawa upadłościowego, której dokonanie było niezbędne dla rozstrzygnięcia apelacji; II. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: 1) art. 204 § 1 pkt 6 w związku z art. 204 § 2 Prawa upadłościowego, poprzez ich niezastosowanie do należności zgłoszonych w VI kolejności zaspokajania w następstwie niezasadnego przyjęcia, że należności te są wierzytelnościami uprzywilejowanymi; 2) art. 171 Prawa upadłościowego, poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w zakresie należności objętych VI kategorią zaspokajania Zakład nie jest wierzycielem nieuprzywilejowanym; 3) art. 194 § 1 Prawa upadłościowego, poprzez odmowę jego zastosowania w stosunku do zgłoszonych przez Zakład należności w kategorii VI.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono nadto, że Sąd drugiej instancji niezasadnie przypisał doniosłość umowie z dnia 19 grudnia 2006 r., gdyż przyznając Zakładowi korzyści nieprzewidziane w układzie zawartym w dniu 5 października 2005 r. i zatwierdzonym w dniu 12 stycznia 2006 r. umowa ta nie wywierała skutków prawnych. Po pierwsze - była ona nieważna, gdyż ze strony upadłego została samodzielnie zdziałana przez syndyka masy upadłości, a po drugie - na gruncie przepisów Prawa upadłościowego, po zawarciu układu nie było dopuszczalne zawarcie kolejnego układu, zwłaszcza po zatwierdzeniu przyjętego

układu przez sąd na podstawie art. 190 § 1 Prawa upadłościowego. Zatwierdzony prawomocnie układ wiązał jego strony, a jego przyjęcie następowało poprzez wyrażenie za nim woli przez większość, ze skutkami dla mniejszości oponującej wobec jego postanowień. Tym bardziej więc reprezentowany przez syndyka upadły nie mógł - w drodze odrębnej czynności prawnej dokonanej z jednym z wierzycieli w zakresie służącej mu wierzytelności nieuprzywilejowanej - modyfikować postanowień obejmującego te podmioty układu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna okazała się usprawiedliwiona w zakresie podniesionych w niej zarzutów.

Z art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. wynika obowiązek sądu drugiej instancji rozpoznania sprawy w granicach apelacji. Obowiązek ten oznacza, między innymi, nakaz wzięcia pod uwagę, rozważenia i oceny wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków (por. np. wyrok z dnia 13 maja 2011 r., V CSK 349/10, LEX nr 864024 i orzeczenia w nim powołane). Sąd drugiej Apelacyjny w ogóle nie odniósł się do podniesionego przez skarżącego w apelacji zarzutu obrazy art. 365 i art. 244 § 1 k.p.c., poprzez nieuwzględnienie okoliczności, że w zatwierdzonej w postępowaniu upadłościowym przez sędziego komisarza w dniu 30 listopada 2001 r. liście wierzytelności sporne należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek zaliczone zostały do szóstej kategorii. Z rozważań Sądu drugiej instancji nie wynika przy tym, czy uznał tę okoliczność za nieistotną dla sprawy w świetle porozumienia z dnia 19 grudnia 2006 r. zawartego pomiędzy Zakładem a syndykiem upadłej Spółki, czy stanął na stanowisku, że zatwierdzona postanowieniem sędziego komisarza lista wierzytelności nie ma mocy wiążącej przewidzianej w art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 197 § 1 zdanie pierwsze Prawa upadłościowego w zakresie rozstrzygnięcia o zaliczeniu poszczególnych wierzytelności do określonej kategorii, czy też kwestii tej w ogóle nie rozważał. Tymczasem ma ona istotne znaczenie dla oceny zasadności twierdzeń skarżącego, że w odniesieniu do wierzytelności zaliczonych w liście wierzytelności do szóstej kategorii Zakład nie był wierzycielem uprzywilejowanym w rozumieniu art. 171 w

związku z art. 204 § 2 Prawa upadłościowego i że z tego względu obowiązywał go z mocy art. 194 § 1 tego Prawa zawarty i zatwierdzony przez sąd upadłościowy układ, którego postanowienia nie mogły być w stosunku do Zakładu skutecznie zmienione mocą późniejszego porozumienia zawartego z syndykiem.

Uzasadniony jest również zarzut obrazy art. 328 § 1 prawidłowo powiązanego z art. 391 § 1 k.p.c., gdyż uzasadnienie zaskarżonego wyroku posiada istotne braki, które uniemożliwiają kontrolę kasacyjną. Sąd Apelacyjny, odmiennie niż Sąd pierwszej instancji, który oparł rozstrzygnięcie o przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.), jako podstawę prawną orzeczenia wskazał przepisy Prawa upadłościowego z 1934 r. obowiązującego w dacie ogłoszenia upadłości Spółki. Sąd drugiej instancji, przyjmując inną podstawę prawną rozstrzygnięcia, obowiązany był więc wskazać w uzasadnieniu swojego wyroku ustalenia faktyczne, które podstawę taką uzasadniały oraz przepisy prawa materialnego, w oparciu o które rozstrzygnął sprawę. Przepis art. 328 § 2 k.p.c., odpowiednio stosowany w postępowaniu odwoławczym, wymaga w takiej sytuacji zawarcia w uzasadnieniu sądu drugiej instancji tych wszystkich wymienionych w nim elementów, które w dostateczny sposób wyjaśniają podstawę faktyczną i prawną rozstrzygnięcia, umożliwiając kontrolę kasacyjną orzeczenia (por. między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2008 r., V CSK 240/07, LEX nr 515708 i orzeczenia w nim powołane). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku wymagań tych nie spełnia.

Sąd Apelacyjny uznał, że sporne wierzytelności nie mogły zostać zakwalifikowane do szóstej kategorii, jednakże nie wskazał podstaw faktycznych i prawnych takiej oceny i nie określił kategorii, zaliczeniu do której miałyby podlegać sporne należności. Sąd drugiej instancji ograniczył się do stwierdzenia, po pierwsze - że „sporne należności z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nie podlegają redukcji w trybie art. 204 § 1 pkt 1 i 2” Prawa upadłościowego, po drugie - że „wierzytelności pracownicze i wierzytelności z tytułu podatków zostały w art. 204 § 1 pkt 1 Prawa upadłościowego zaliczone do kategorii uprzywilejowanych”, po trzecie - że „składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są

daninami publicznymi” (z odwołaniem się do argumentacji zawartej w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CZP 36/08, OSNC 2009 nr 6, poz. 80, w której przyjęto, że składki na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są daninami publicznymi w rozumieniu art. 342 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze i podlegają zaspokojeniu w kategorii drugiej) oraz po czwarte - że „art. 342 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze dotyczący kategorii drugiej - przypadające za czas przed ogłoszeniem upadłości należności ze stosunku pracy, doprecyzował kategorie wymienione w art. 204 § 1 pkt 1 i 2a Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe” i w związku z tym „brak jest podstaw do zakwalifikowania składek należnych w związku ze stosunkiem pracy do kat. VI”. Nie wiadomo więc czy Sąd drugiej instancji sporne składki zakwalifikował do kategorii pierwszej, czy do kategorii drugiej, czy też do innej kategorii wierzytelności uprzywilejowanych. W art. 204 § 1 pkt 1 Prawa upadłościowego do pierwszej kategorii zostały zaliczone, między innymi, „wydatki połączone z zarządem i likwidacją masy upadłości, nie wyłączając podatków i innych danin publicznych”. Niewątpliwie chodzi w nim więc o należności z tytułu danin publicznych przysługujące za okres po ogłoszeniu upadłości. Należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne zabezpieczone hipoteką, zastawem, wpisem do rejestru statków lub prawem zatrzymania do określonej wysokości zostały wymienione w art. 204 § 1 pkt 2a Prawa upadłościowego, podatki i inne daniny publiczne oraz należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne należne za rok ostatni przed datą ogłoszenia upadłości wraz ze wszystkimi dodatkami wszelkimi odsetkami i kosztami egzekucji - w art. 204 § 1 pkt 3, zaś inne wierzytelności wraz z odsetkami za ostatni rok przed datą ogłoszenia upadłości - w art. 204 § 1 pkt 6. Te ostatnie wierzytelności nie należą do uprzywilejowanych, gdyż do takich art. 204 § 2 Prawa upadłościowego zalicza należności wymienione w kategoriach od pierwszej do piątej. Ocena na gruncie przepisów Prawa upadłościowego kwestii, do której kategorii podlegają zaliczeniu sporne składki i czy stanowią one wierzytelności uprzywilejowane, a w konsekwencji, czy Zakład posiada w stosunku do nich pozycję wierzyciela

uprzywilejowanego w rozumieniu art. 171 tego Prawa wymagałaby zatem w pierwszej kolejności ustalenia daty ogłoszenia upadłości Spółki oraz jednoznacznego określenia okresów, za które sporne należności przysługiwały, a takich ustaleń uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera. W tej sytuacji niemożliwa jest ocena twierdzeń skarżącego, że skoro sporne wierzytelności obejmują wyłącznie okres wcześniejszy niż rok przed datą ogłoszenia upadłości i nie są należnościami wymienionymi w art. 204 § 1 pkt 2a Prawa upadłościowego, to nie podlegają zaliczeniu do kategorii określonych w art. 204 § 1 pkt 1-3 tego Prawa, ale należą do wierzytelności nieuprzywilejowanych, o których stanowi art. 204 § 1 pkt 6 w związku z art. 204 § 2.

Odwołanie się przez Sąd drugiej instancji do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CZP 36/08 w zakresie zakwalifikowania spornych składek jako daniny publicznej jest uprawnione (por. również uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2009 r., II UZP 3/09, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 165). Uchwała ta nie może natomiast stanowić podstawy do ustalenia kolejności, w jakiej podlegają zaspokojeniu wierzytelności określone w art. 204 § 1 Prawa upadłościowego. Dotyczy ona bowiem stanu prawnego obowiązującego pod rządami ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze i wynika z niej tyle, że składki na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są daninami publicznymi w rozumieniu art. 342 ust. 1 pkt 2 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym przed dniem 2 maja 2009 r. podlegającymi zaspokojeniu w kategorii drugiej, a nie innymi wierzytelnościami w rozumieniu jej art. 342 § 1 pkt 3 podlegającymi zaspokojeniu w kategorii trzeciej. Niezrozumiałe jest natomiast odwołanie się przez Sąd drugiej instancji do treści art. 342 § 1 pkt 2 Prawa upadłościowego i naprawczego w brzmieniu obowiązującym od 2 maja 2003 r., który nie wymienia należności z tytułu danin publicznych, co może sugerować, że sporne należności zostały równocześnie zakwalifikowane przez Sąd Apelacyjny jako należności ze stosunku pracy.

Rację ma skarżący, że przymiot wierzyciela uprzywilejowanego (art. 171 Prawa upadłościowego) wiąże się z uprzywilejowaniem służącej mu wierzytelności, jednakże z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby Sąd drugiej instancji prezentował inne stanowisko. Uznanie przez niego Zakładu za wierzyciela

uprzywilejowanego było bowiem konsekwencją przyjęcia, że sporne należności nie mogły być zakwalifikowane do wierzytelności nieuprzywilejowanych wymienionych w art. 204 § 1 pkt 6 w związku z art. 204 § 2 tego Prawa. Wydaje się (gdyż Sąd drugiej instancji jednoznacznie tego nie wyraził ani nie przytoczył odpowiednich przepisów), że rezultatem takiej oceny było uznanie, iż po pierwsze - Zakład, jako wierzyciel uprzywilejowany, nie jest związany postanowieniami układu w rozumieniu art. 194 § 1, a po drugie - postanowienia § 2 i 3 porozumienia z dnia 19 grudnia 2006 r. wskazują, że stanowiło ono wyrażenie przez Zakład zgody na zawarcie układu przez wierzycieli nieuprzywilejowanych (art. 174 Prawa upadłościowego) i zabezpieczenie przysługujących Zakładowi wierzytelności uprzywilejowanych pozwalające na zakończenie postępowania upadłościowego (art. 196 tego Prawa).

Należy zwrócić uwagę, że Sąd drugiej instancji - łącząc status Zakładu jako wierzyciela uprzywilejowanego wyłącznie z kategoriami wierzytelności (uprzywilejowane i nieuprzywilejowane) - pominął regulacje zawarte w art. 4 § 1 pkt 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo o postępowaniu układowym (Dz. U. Nr 93, poz. 836 ze zm.) oraz art. 25 ustawy systemowej, wyłączające należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek z postępowania układowego (por. w tym zakresie wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r., II UK 489/03, OSNP 2005 nr 7, poz. 100; z dnia 8 stycznia 2008 r., I UK 172/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 51; z dnia 19 marca 2010 r., II UK 258/09, OSNP 2011 nr 17-18, poz. 239 i z dnia 2 grudnia 2010 r., II UK 131/10, LEX nr 786380).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze i odpowiednio stosowanego art. 108 § 2 k.p.c.

/tp/